

СЕКЦІЯ 5

Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства

УДК 338.242

В. Г. Маргасова, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

О. С. Сакун, канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

СУТНІСТЬ САНАЦІЇ ЯК МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Ключові слова: санація, банкрутство, функції санації, підприємство-боржник.

Найдієвішим засобом запобігання банкрутству підприємства є фінансова санація. Термін «санація» походить від латинського «sanare» – оздоровлення, видужання. Санація – це система фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових та соціальних заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості і конкурентоспроможності підприємства-боржника в довгостроковому періоді. Тобто санація – це сукупність усіх можливих заходів, які сприяють фінансовому оздоровленню підприємства.

Метою санації суб'єктів господарювання є усунення чи попередження загрози банкрутства, забезпечення найбільш ефективного використання потенціалу з метою адаптації підприємств до нових умов господарювання та створення передумов для відновлення конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Завданням санації є реалізація мети за рахунок кращого використання чи додаткового залучення ресурсів, збереження підприємства діючим, у тому числі збереження робочих місць, створення можливості проведення розрахунків з кредиторами та отримання прибутку підприємства на основі наявних фінансових, організаційних, правових, виробничих, техніко-технологічних можливостей.

Варто відзначити, що сутність будь-якої економічної категорії чи поняття розкривається в її функціях.

Так, на мікрорівні можна виділити перерозподільну, попереджувальну (або запобіжну), функцію планування, стимулюючу, соціальну та контрольну функції.

Перерозподільна функція передбачає перерозподіл фінансових ресурсів між суб'єктами санації (підприємством-боржником, кредиторами, власниками, державою, в особі органів влади, працівниками, санаторами та іншими зацікавленими особами), які виникають у процесі виконання плану санації, реалізації санаційних заходів й інших процедур.

Ця функція спрямована на досягнення врегулювання заборгованостей між усіма суб'єктами економічних відносин та передбачає використання фінансових ресурсів як залучені кошти тільки на комерційних умовах (без пільг, розстрочок), причому запозичення здійснюються на ринку кредитних послуг та в державі.

На рівні підприємства вона полягає у здатності суб'єкта акумулювати, використовувати та перерозподіляти відповідний обсяг фінансових ресурсів для виконання обов'язків перед працівниками, власниками, інвесторами, керуючим санацією та кредиторами.

Превентивна (запобіжна) функція санації полягає у недопущенні банкрутства і ліквідації підприємства, а всі санаційні заходи, виконувані учасниками цього процесу, носять превентивний характер.

Планування вважається головною функцією менеджменту загалом, антикризового управління зокрема і, безперечно, однією з основних функцій санації. Санаційний план є основним документом, який регламентує проведення оздоровчих заходів на підприємстві.

Стимулююча функція санації направлена на сприяння активізації господарської діяльності суб'єктів підприємництва. На мікрорівні вона полягає у розробці й використанні стимулів до ефективної взаємодії суб'єктів роботи і їх високорезультативній праці.

Контрольна функція передбачає відстеження перебігу економічних процесів і дотримання суб'єктами економічних відносин господарської дисципліни з метою виявлення її правопорушників.

Соціальна функція санації особливо актуальна при санації містоутворюючих підприємств, які визначають соціально значущі напрями розвитку місцевого управління та регіону. Соціальна функція на макрорівні покликана протистояти безробіттю через оздоровлення підприємств і, відповідно, збереження робочих місць. На мікрорівні оздоровлення підприємства буде сприяти збереженню певного рівня соціальної безпеки для кожного окремого працівника, забезпечуючи його робочим місцем та заробітною платнею [1].

Санація на макрорівні спрямована на збереження та забезпечення господарського розвитку економічно перспективних суб'єктів підприємницької діяльності, підвищення їх адаптивності до умов ринку, оздоровлення пріоритетних для країни галузей, функціонування яких забезпечить зростання ефективного розвитку економіки. Саме тому, на нашу думку, доцільно виділити таку функцію санації. Це підтверджено досвідом зарубіжних країн, які використовують санаційні процеси для нарощування економічного потенціалу держави [2].

Для повнішого розкриття змісту санації слід конкретизувати види заходів, які проводяться в межах фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання.

Метою санації суб'єктів господарювання є усунення чи попередження загрози банкрутства, забезпечення найбільш ефективного використання потенціалу з метою адаптації підприємств до нових умов господарювання та створення передумов для відновлення конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» трактує досудову санацію як систему заходів щодо відновлення платоспроможності боржника, здійснюваних власником боржника (органом, уповноваженим управляти майном) чи інвестором, для запобігання банкрутству шляхом реорганізаційних, організаційно-господарських, управлінських, інвестиційних, технічних, фінансово-економічних, правових заходів у межах чинного законодавства до початку порушення справи про банкрутство [3].

Санація в межах судового провадження у справі про банкрутство розглядається як система заходів, передбачених процедурою провадження, для запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації, спрямована на оздоровлення фінансово-господарського стану боржника, а також на задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом кредитування, реструктуризації підприємства, боргів і капіталу та (або) зміну організаційної й виробничої структури боржника.

Санація вважається успішною, якщо з допомогою зовнішніх та внутрішніх фінансових джерел, проведення організаційних та виробничо-технічних удосконалень підприємство виходить з кризи (нормалізує виробничу діяльність та уникає оголошення банкрутства) і забезпечує свою прибутковість та конкурентоспроможність у довгостроковому періоді.

Список використаних джерел: 1. Ларіонова К. Л. Механізм управління санацією підприємств : монографія / К. Л. Ларіонова, Т. В. Донченко. – Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2016. – 245 с. 2. Білоконь Т. М. Санація підприємств: організаційно-економічний механізм : монографія / Т. М. Білоконь, Л. М. Несен. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 152 с. 3. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом [Електронний ресурс] : Закон України від 14.05.1992 № 2343-ХІІ. – Режим доступу до документу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.

УДК 657

Н. В. Бондарчук, д-р наук з держ. упр., професор, професор кафедри обліку, аудиту та УФЕБ, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМУ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ключові слова: механізм, облікове забезпечення, економічна безпека підприємства.

Своєчасність надходження якісної інформації відіграє важливу роль у діяльності підприємства. Підвищення вимог до інформаційної складової зумовлює розвиток економічної безпеки підприємства. Тобто ядром інформаційного забезпечення є обліково-аналітичне забезпечення [1].